

Middelklassens nye rike

<http://www.dagsavisen.no/verden/middelklassens-nye-rike/>

March 27, 2012

RIO DE JANEIRO (Dagsavisen): Janice Lira (43) og Jose Silva (38) smiler om kapp bak kjøttdisken i Belford Roxo i utkanten av Rio de Janeiro. Det er langt fra Copacabana og byens store kjøpesentre til dette fattige utkantstrøket. Janice Lira elsker stedet hvor hun bor og introduserer naboer, viser fram bananplanter og poserer fornøyd. Det er her hun har realisert sin livslange drøm: Etter å ha jobbet som vaskehjelp siden hun var 13 år, eier hun nå sin egen butikk, sammen med vennen Jose Silva.

- Jeg har alltid drømt om dette. Tenk at jeg er min egen sjef, sier Lira og ser seg rundt i den nyåpnede slakterbutikken.

Et middelklasseland

Nesten 40 millioner mennesker er blitt løftet - eller har jobbet seg - ut av fattigdom de siste ni årene i Brasil. Nylig gikk Brasil forbi Storbritannia som verdens femte største økonomi. Kombinasjonen av høy økonomisk vekst og utstrakte sosiale programmer har gjort at de økonomiske forskjellene i det som lenge er blitt omtalt som verdens mest urettferdige land har minsket jevnt og trutt.

Ifølge Marcelo Neri ved Senter for sosialpolitikk (FGV) har økonomisk ulikhet i Brasils nådd et historisk lavpunkt. Og utviklingen vil fortsette, sier økonomen Marcelo Neri til Dagsavisen:

- Brasil er blitt et land der flertallet er middelklasse, fastslår Neri som nylig ga ut boka «Brasils nye middelklasse».

I 2010 levde 28,8 millioner mennesker i Brasil i fattigdom, altså 15 prosent av landets befolkning. Men det går riktig vei. Nå faller over 100 millioner mennesker inn under kategorien middelklasse.

- Det er fortsatt altfor stor grad av ulikhet her. Men i motsetning til i mange andre land, for eksempel USA, går det riktig vei, sier Neri.

Lange dager

Han regner med at nye 12 millioner mennesker løftes ut av fattigdommen i løpet av 2014. Både Brasils president Dilma Rouseff og hennes forgjenger Luiz Inacio Lula da Silva har lagt stor vekt på sosiale programmer.

Neri gir de sosiale programmene rettet mot fattige en tredjedel av æren for den suksessfulle fattigdomsbekjempelsen. Resten forklarer han med økonomisk vekst, en økning i minstelønna og en betraktelig økning i antallet formelle arbeidstakere, som har rettigheter til helsetjenester og pensjon.

Når Dilma Rouseff snakker om hvordan hun vil at Brasil skal bli et middelklasseland, er det Janice Lira og Jose Silva hun snakker om. For fem måneder siden åpnet de en slakterbutikk ved hjelp av et sjenerøst lån fra Liras norske arbeidsgiver. Lira jobber fortsatt som vaskehjelp hver morgen, mens hun driver kjøttbutikken hver ettermiddag. Det er lange dager, sju dager i uka. Hun husker ikke sist hun tok en fridag, og blir forvirret når hun blir spurt hva hun gjør på fritida. Men hun klager ikke.

Det er masse jobb og lange dager. Men det føles bra, jeg liker å jobbe, forsikrer hun.

Fortsatt ulikt

Janice Lira snakket først lavt og svarer kort. Først etter at vi reiser med t-bane, tog og buss i to timer fra jobben i sentrum og til jobben i utkantstrøket, begynner hun å åpne opp. Hun gjør et fåfengt forsøk på å skjule stoltheten da vi etter 120 minutters reisetid kommer til butikken. «Açougue J & J»

- for Jose og Janice, eller Janice og Jose. Det spiller ingen rolle. Butikken er deres.

Mens Brasils økonomiske vekst har gitt mer penger i lommene til folk fra alle samfunnslag, er det særlig det som i Brasil omtales som klasse C som har økt, og det er her Janice og Jose blir plassert av økonomen Marcelo Neri. Forskjellen til det som i Europa omtales som middelklasse er stor, påpeker Brasil-kjenner Torkjell Leira. Han understreker at forskjellene i Brasil fortsatt er enorme.

- Ulikhetene i Brasil er fortsatt blant de høyeste i verden, sier Leira som legger til at politikken som tradisjonelt er blitt ført i Brasil alltid har hatt som mål å gi privilegier til de rike på bekostning av de fattige.

For en måneds arbeid i slakterbutikken, tar Lira og Silva hjem rundt 1.500 reals hver, rundt 5.000 kroner. Silva sper på med lønna som vaskehjelp. Ingen av de to har bil, ingen av dem fullførte ungdomsskolen. Men sønnene og døtrene til de ferske butikkeierne får studere så lenge de vil. Det er derfor Janice jobber så hardt.

- Jeg vil at de skal ha flere muligheter enn jeg hadde. Og det får de. Da er det helt greit å jobbe mye, smiler hun.

Brasilianske drømmen

Marcelo Neri har begynt å snakke om den brasilianske drømmen.

- Det er fortsatt langt igjen. Men folket er optimistiske og ting beveger seg i riktig retning, sier Neri.

Janice Lira har ikke sett noe til verken sosiale programmer eller tilgang på lån. Hun vil ha bedre offentlige skoler og bedre helsetilbud. Men at den økonomiske veksten også har forbedret livet til Brasils fattige, det kan hun skrive under på. I nabolaget der de åpnet kjøttbutikken, pusses det opp og folk har mer å rutte med. For fem år siden ville slakterbutikken aldri kunne overlevd, tror Lira.

- Før hadde folk knapt råd til noen ting, langt mindre kjøtt. Nå kjøper de indrefilet, sier hun og ser mot en bugnende kjøttdisk.

heidi.taksdal.skjeseth@dagsavisen.no